

MARY NORTON

# Omuleții de sub casă

Traducere din limba engleză de  
Mirella Acseente

**LITERA**  
București

## CAPITOLUL UNU

Doamna May a fost cea care mi-a vorbit pentru prima oară de ei. Nu, nu mie. Cum ar fi putut să-mi spună mie, unei fetei nebunatică, dezordonată, încăpățânată, care te fixa cu o privire furioasă și despre care se spunea că scrâșnește din dinți? Kate, așa ar fi trebuit s-o cheme. Da, într-adevăr – Kate. Nu că numele ar conta prea mult: fetița abia dacă apare în poveste.

Doamna May ocupa două camere în casa din Londra a părinților lui Kate; era, cred, un soi de rudă de-a lor. Dormitorul ei se afla la etaj, iar salonașul ei era o încăpere care, în rândul odărilor din casă, era numită „sălița de mic dejun“. Sigur, sălițele de mic dejun sunt foarte plăcute dimineața, atunci când soarele se revarsă înăuntru peste pâinea prăjită și gemul de portocale,

dar după-amiaza par mai șterse și umplute cu o lumină argintie ciudată, propriul lor amurg; există în ele atunci un soi de tristețe, dar, în copilărie, lui Kate îi plăcea soiul acesta de tristețe. Se strecura lângă doamna May chiar înainte de ora ceaiului, iar doamna May o învăța să croșeteze.

Doamna May era bătrână, încheieturile ei erau înțepenite, și era... ei, nu chiar strictă, dar avea siguranța aceea interioară care ține loc de strictete. Kate nu era niciodată „nebunatică” cu doamna May, și nici dezordonată sau încăpățânată; iar doamna May o învăța multe lucruri în afară de croșetat: cum să înfășoare lâna într-un ghem de forma unui ou, cum să facă un tiv dublu și să țesă o ruptură; cum să facă ordine într-un sertar și cum să aștearnă peste lucrurile din el, ca o adevărată binefacere, o foiță foșnitoare de hârtie care să le apere de praf.

– Unde ți-e lucrul de mână, copilă? întrebă doamna May într-o zi, văzând-o pe Kate cum stă tăcută și cu umerii aduși pe o pernuță de podea. Nu trebuie să stai și să visezi cu ochii deschiși. Ai rămas mută?

– Nu, răspunse Kate, trăgând de bumbul pantofului ei. Mi-am pierdut croșeta.

Lucrau amândouă la o cuvertură de pat din pătrate de lână, și mai aveau treizeci de făcut.

– Știu unde am pus-o, urmă ea repede. Am pus-o pe raftul de jos din biblioteca de lângă patul meu.

– Pe raftul de jos? repetă doamna May, în vreme ce croșeta ei se mișca întruna în lumina focului. Lângă podea?

– Da, spuse Kate, dar m-am uitat pe podea, sub covor, peste tot. Și totuși, lâna era încă acolo, exact unde o lăsasem.

– Vai de mine! exclamă doamna May. Să nu-mi spui că sunt și în casa asta!

– Ce să fie? întrebă Kate.

– Prumutătorii, spuse doamna May, și păru să zâmbească în lumina slabă.

Kate o privi lung, ușor temătoare.

– Există așa ceva? întrebă ea după un moment.

– Ce anume?

– Oameni, alți oameni, care să trăiască într-o casă și... să împrumute lucruri?

Doamna May își lăsă jos lucrul.

– Tu ce crezi? întrebă.

– Nu știu, răspuse Kate, trăgând cu putere de bumbul pantofului. Nu se poate să existe. Și totuși – își înălță capul – și totuși uneori cred că trebuie să fie.

– De ce crezi că trebuie să fie? întrebă doamna May.

– Din cauza tuturor lucrurilor care dispar. De pildă, acele de siguranță. Fabricile continuă să facă ace de siguranță, iar oamenii le cumpără în fiecare zi, și totuși, nu știu cum, niciodată nu găsești un ac de siguranță când ai nevoie. Unde sunt toate acele? Acum, în clipa asta? Unde dispar? Sau acele de cusut, continuă ea. Toate acele pe care le-a cumpărat mama... cred că sunt câteva sute... n-au cum să fie toate risipite prin casă.

– Nu, risipite prin casă, nu, se arată de acord doamna May.

– Și restul lucrurilor pe care le tot cumpărăm. De nu știu câte ori. Creioanele, de pildă, sau cutiile de chibrituri, sau ceara de sigiliu, sau acele de păr, piunezele, degetarele...

– Sau acele de pălărie, adăugă doamna May, sau sugativa.

– Da, sugativa, încuviință Kate, dar acele de pălărie nu.

– Aici te înșeli, spuse doamna May și-și luă din nou lucrul. A existat un motiv pentru acele de pălărie.

Kate se holbă la ea.

– Un motiv? repetă. Adică... ce fel de motiv?

– Păi, de fapt au fost două motive. Un ac de pălărie este o armă foarte folositoare și – doamna May râse dintr-odată – dar totul sună așa de prostesc și... – ezită – a fost așa de demult!

– Dar spuneți-mi, zise Kate, spuneți-mi de unde știți despre acul de pălărie! Ați văzut vreunul?

Doamna May îi aruncă o privire surprinsă.

– Păi da... începu ea.

– Nu un ac de pălărie, exclamă Kate nerăbdătoare, un... cum i-ați zis... un prumutător?

Doamna May respiră scurt.

– Nu, spuse ea repede. N-am văzut niciodată.

– Dar altcineva a văzut, strigă Kate, și dumneavoastră știți despre asta. Văd bine că știți!

– Șșt, spuse doamna May, nu e nevoie să strigi! Se uită în jos, la fețișoara ridicată spre ea, apoi

zâmbi și privirea i se pierdu în depărtare. Am avut un frate... începu ea șovăitoare.

Kate îngenunche pe pernă.

– Și el i-a văzut! exclamă ea.

– Nu știi, spuse doamna May, clătinând din cap, pur și simplu nu știi! Își netezi lucrul pe genunchi. Tare îi mai plăcea să ne tachineze – pe mine și pe sora mea. Ne spunea atâtea lucruri... lucruri imposibile. A fost omorât, adăugă ea cu blândețe, cu mulți ani în urmă, în Frontiera de nord-vest<sup>1</sup>. A devenit colonel în regimentul lui. A avut ceea ce se cheamă „o moarte eroică“...

– A fost singurul dumneavoastră frate?

– Da, și a fost frățiorul nostru cel mic. Cred că de aceea – s-a gândit o clipă, continuând să zâmbească pentru sine –, da, de aceea ne spunea asemenea povești imposibile, asemenea închipuiri ciudate. Cred că era invidios pentru că noi eram mai mari și puteam citi mai bine. Voia să ne impresioneze, chiar să ne șocheze. Și totuși – doamna May se uită în foc – avea

<sup>1</sup> Provincie care la vremea respectivă făcea parte din colonia britanică India; astăzi este o regiune a Pakistanului (n.tr.)

el ceva... poate pentru că am crescut în India, înconjurați de mistere, magie și legende... ceva care ne făcea să credem că vedea lucruri pe care alți oameni nu le puteau vedea; uneori știam că ne necăjește, dar alteori... hm, nu mai eram așa sigure... Doamna May se aplecă în față și, în felul ei ordonat, mătură sub grătar cu peria niște rămășițe de cenușă, apoi rămase iar cu privirea ațintită în foc, ținând peria în mână. Nu era un băiețel prea sănătos: când a venit prima dată acasă din India, s-a îmbolnăvit de reumatism articular. A lipsit un semestru întreg de la școală și a fost trimis la țară să se însănătoșească. La o soră a bunicii. Mai târziu am fost și eu acolo. Era o casă veche și ciudată... Doamna May agăță peria în cuiul ei de alamă și, ștergându-și mâinile de praf pe batistă, își luă din nou lucrul. Ar trebui să aprinzi lampa, spuse ea.

– Nu încă, o rugă Kate, aplecându-se înainte. Vă rog, povestiți mai departe! Vă rog, spuneți-mi!...

– Dar ți-am spus.

– Nu, nu mi-ai spus. Casa asta veche... nu acolo a văzut... a văzut...?

Doamna May râse.

– Unde i-a văzut pe împrumutători? Da, asta ne-a spus, asta ne-a făcut să credem. Și, mai mult, se pare că nu doar i-a văzut, dar a ajuns să-i cunoască foarte bine; a devenit parte din viața lor; de fapt, s-ar putea aproape spune că a devenit el însuși un prumutător...

– Ah, spuneți-mi! *Vă rog!* Încercați să vă aduceți aminte! Chiar de la început!

– Dar îmi aduc aminte foarte bine, replică doamna May. E destul de ciudat, dar îmi aduc aminte de asta mai bine decât de multe lucruri reale care s-au întâmplat. Poate că și asta a fost un lucru real. Pur și simplu nu știu. Vezi tu, pe drumul înapoi către India, eu și fratele meu a trebuit să împărțim o cabină – sora mea stătea cu guvernanta –, și, în nopțile acelea fierbinți, de multe ori nu puteam să dormim; iar fratele meu vorbea ore în șir, rememorând aceleași lucruri, repetând conversații, povestindu-mi iar și iar detalii, întrebându-se cum o mai duceau ei, ce făceau și...

– Ei? Cine erau ei... mai exact?

– Homily, Pod și micuța Arrietty.

– Pod?

– Da, nici măcar numele lor nu erau cu totul în regulă<sup>1</sup>. Ei își închipuiau că aveau numele lor proprii, foarte diferite de ale oamenilor, dar și din zbor îți dădeai seama că erau împrumutate. Chiar și numele unchiului Hendreary și al Eggletinei<sup>2</sup>. Tot ce aveau era împrumutat; nu aveau absolut nimic al lor. Nimic. Și cu toate astea, spunea fratele meu, erau țăfnoși și plini de ei și se credeau stăpânii lumii.

– Cum adică?

– Socoteau că ființele omenești fuseseră inventate doar ca să facă treburile murdare – niște sclavi uriași creați pentru ca ei să-i folosească. Cel puțin asta își spuneau unul altuia. Dar fratele meu zicea că, de fapt, el credea că le e frică. Tocmai pentru că le era frică, zicea el, deveniseră așa de mici. Cu fiecare generație erau tot mai mici și mai mici, și mai ascunși. În vremurile de demult, în unele părți din Anglia, se

<sup>1</sup> În limba engleză, *homily* este „predică“, *pod* este „capsulă, păstaie“, iar Arrietty este probabil un diminutiv de la Harriet (n.tr.)

<sup>2</sup> Hendreary – posibilă combinație între Henry și Gregory; Eggletina – posibilă variantă a numelui învechit Eglantine (n.tr.)

pare că strămoșii noștri vorbeau deschis despre „omuleți“.

– Da, zise Kate, știu.

– În zilele noastre, continuă doamna May fără grabă, cred că, dacă mai există, îi poți găsi doar în case vechi și tăcute și liniștite prin vreun colț de țară, unde ființele omenești trăiesc în rutină. Rutina e protecția lor: e important să știe ce odăi sunt folosite și când. Ei nu rămân mult timp acolo unde sunt oameni neglijenți, copii neascultători sau anumite animale de companie. Bineînțeles, casa asta veche despre care vorbim era ideală, deși unii dintre ei o socoteau puțin cam rece și goală. Mătușa Sophy era ținută la pat din cauza unui accident de vânătoare petrecut cu vreo douăzeci de ani înainte, iar celelalte ființe omenești din casă erau doar doamna Driver bucătăreasa, Crampfurl grădinarul și, destul de rar, câte o slujnică. Și fraatele meu, când s-a dus acolo după reumatismul lui, a trebuit să petreacă multe ore în pat, și se pare că, în acele prime săptămâni, prumutătorii n-au știut de existența lui. El stătea în vechiul dormitor al copiilor, în spatele camerei

de studiu. La vremea aceea, în camera de studiu totul era acoperit cu cearșafuri și acolo fuseseră aduse tot soiul de vechituri: cufere ciudate, o mașină de cusut stricată, un birou, un manechin, o masă și niște scaune și o pianolă pe care n-o mai folosea nimeni, căci copiii care o folosiseră, copiii mătușii Sophy, de mult crescuseră, se căsătoriseră, muriseră sau plecaseră în altă parte. În dormitorul copiilor se intra din camera de studiu, iar din patul lui, fratele meu vedea tabloul cu bătălia de la Waterloo care atârna deasupra șemineului din camera de studiu și, pe perete, un dulap de colț cu uși de sticlă, unde se afla, agățat în cârlige și așezat pe rafturi, un serviciu de ceai pentru păpuși, foarte vechi și delicat. Noaptea, dacă ușa camerei de studiu era deschisă, el putea să vadă coridorul luminat care ducea la scări, și îl liniștea s-o zărească, în fiecare seară când amurgea, pe doamna Driver apărând în capul scărilor și străbătând coridorul, cărând o tavă pentru mătușa Sophy, cu biscuiți Bath Oliver și carafa înaltă de cristal cu vin vechi de Madera deschis la culoare. Când pleca, doamna Driver se oprea lângă lampa din